

Marinko Košćec (2008)

Een centimeter vanaf het geluk

Roman (fragment)

(...)

‘Welke varens?’

‘*Onoclea sensibilis*. Ook wel *Onoclea interrupta* of *obtusilobata* genoemd.’

‘Wat is daarmee?’

‘Doodgegaan. Is niet wakker geworden in het voorjaar. In dit jaargetijde had ze al groen moeten zijn. Ze had al moeten afwerpen wat in de winter bevroren is geraakt en jonge scheuten uit moeten rollen. Het is al april en er is nog niets gebeurd. Een weezinwekkend gezicht. Hele glooiingen zijn kaalgeslagen, dood. En je kunt er niets aan doen. Om te huilen is het.’

Dit gaat even duren. Kix legt de mixer neer. De worteltjes en abrikozen zijn elkaar net begonnen te omhelzen. Hij leunt tegen de deurpost. Snepi is op de bank, in deeltjes. Nu niet praten. Dit is een van de momenten wanneer een enkele lettergreep, mits op een verkeerde toon uitgesproken, haar kan doen opvlammen en vuur laten spuwen, uiteraard zijn richting op.

‘In de achttiende eeuw heeft een zeeman haar uit Amerika meegenomen en naast zijn huis geplant, ergens in de bergen. Het plantje voelde zich thuis en breidde zich uit in de bossen. Begrijp me goed: *Onoclea sensibilis* wordt op de hele planeet als een botanisch juweel gezien. Zij kan alleen in volmaakte omstandigheden overleven. Hier heeft ze het tot deze winter gehaald.’

‘Hm.’

Ze stopt even en neemt hem van onderen op, op zoek naar een spoor van ironie. Maar dan keert ze terug naar haar overspannen modus.

‘Hoe dat komt? Daar heb ik een theorie over. Hier is haar oorsprong. Hiervandaan is haar zaad over de wereld gegaan.’

Hij maakt geen geluid.

‘Men zegt dat ze zelfs kon bloeien. Er zijn oude mensen die beweren dat ze dit uit hun kinderjaren kennen. Let op, de bloem van *Onoclea sensibilis* kun je niet op een plaatje zien. Wij weten niet eens precies hoe ze eruitziet. Er is geen enkele foto van. Weet je waar de varenbloem in de volksverlevering voor staat? Voor enorme rijkdom en geluk voor diegene die haar vindt. Of verdoemenis, in andere tradities.’

‘Ik begin te begrijpen welke van de twee ons heeft getroffen.’

‘En ze hebben allemaal dezelfde rol in heidense rituelen van vruchtbaarheid en geestelijke reiniging. Varens worden van oudsher symbolisch verbonden met vrouwenzielen.’

‘Hmm.’

‘Zie je nou! Je moet je schamen! Dít kregen wij, bij wie we ook aanklopten. Wij werden uitgelachen, troffen er alleen stijve macho-arrogantie aan, een onvermogen om datgene te snappen wat zich voor je neus afspeelt. Als er geen winst in schuilt. Varens hebben geen economische

waarde. Dus is er geen geld voor ons project. Met veel moeite hebben wij één pteridoloog gekregen. Eén... mijn God! Die hebben wij vast alleen toebedeeld gekregen zodat ze de draak met ons kunnen steken. Kortzichtige idioten! Hoe kunnen zij niet de verbanden zien? Dat de ondergang van een soort geen toeval is, maar het gevolg van diepe stoornissen! De waarschuwing dat er iets kwalijks gaande is! Ozongaten, orkanen, overstromingen en droogtes, allergieën en neuropathie, dat zijn allemaal vruchten van een en dezelfde boom!’

Aangetrokken door het lawaai, komt Vuk uit zijn kamer kijken. Hij kruipt over de gang, kijkt omhoog naar haar en gaat zonder aarzeling naar vaders voeten. Kix tilt hem op.

‘En dat is allemaal aan ons te danken. Aan ons allen die nu op de Aarde passen. Als wij hen niet tegenhouden, dan zijn wij net zo schuldig als onze vergiftigers. Het echte werk begint pas. Ze weten wel hoe snel de grote, massale, onomkeerbare veranderingen gaan gebeuren. Veel en veel sneller dan ze het toegeven. De honger naar geld is te groot om naar de prijs te vragen. Wat is eigenlijk hun verlies, als de wereld in iets anders muteert? Hun een zorg als alles wat te gevoelig is, uitsterft.

Zoals Onoclea sensibilis.’

Met zijn voorhoofd leunend op vaders hals heeft Vuk geduldig geluisterd en nu kijkt hij hem vragend aan. Een geweldig kind is het. Geduldig, dankbaar voor de aandacht waar hij niet om krijgt, hij roept nooit, verzet zich nooit. Kix weet dat hij geluk heeft gehad, hij weet hoeveel zwaarder het hem zou vallen om met hem alleen te zijn als Vuk anders was geweest.

‘De planeet bloedt, zie je dat niet? Smeekt om hulp, heeft nog één druppeltje leven in zich over en wij zuigen hem steeds verder leeg, dag na dag. Hij moet dringend aan een infuus van vrouwelijke energie. Vijfduizend jaar mannelijke, dierlijke heerschappij over de Aarde. Weet je hoeveel dat is van het totale bestaan van de homo sapiens? Minder dan twee procent van de tijd. En waar hebben jullie ons gebracht! Tot aan de rand van het uitsterven! Het patriarchaat is kanker op de huid van de planeet!’

‘En wanneer kom je terug?’

‘Ik heb zo’n drie... misschien vier dagen nodig. Als ik het niet allemaal zelf doe, dan loopt het mis.’ Dit is nog een van haar eigenaardigheden, dat ze buitenshuis niet in staat is om te delegeren. Ze kan niet eens de kleinste taak aan iemand anders overlaten.

Haar gezondheidstoestand is allerminst grappig. Haar walging verspreidt zich in grote stappen. Eerst van de groente naar het fruit, dan naar al het plantaardige eten. En niet alleen als ze wakker is. De dag is begonnen met het beteugelen van de hysterie. En het zoeken naar een manier om zich uit te kopen voor datgene wat hij haar in de droom heeft aangedaan: haar gedwongen om door de vuilnisbak te graaien die vol schillen en rottigheid was.

Gezeten op pappa’s linkerarm, kijkt Vuk aandachtig hoe met de rechterhand zijn pap wordt klaargemaakt. Men zou denken dat het om topvermaak gaat. Daarna blijft hij met de pap op het tapijt achter, hij zal lang niemand nodig hebben. Het is alsof hij uit elk hapje het leven zuigt.

(...)